

ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА РІВЕНЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

ЧЕРНЯКОВА Жанна

кандидат педагогічних наук, доцент
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
<https://orcid.org/0000-0003-4547-9388>
e-mail: janechernyakova@gmail.com

ОСТЕНДА Александер

PhD, професор AS
Сілезька академія (Польща)
<https://orcid.org/0000-0002-3467-157X>
e-mail: aleksander.ostenda@wst.pl

БАРЧУК Євгенія

асистент
Івано-Франківський національний медичний університет
<https://orcid.org/0009-0008-6535-2791>
e-mail: yebarchuk@ifnmu.edu.ua

КАПЛУНОВСЬКА Алла

старший викладач
Національний університет «Запорізька політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-3734-1098>
e-mail: allakaplunovska@gmail.com

Інтернаціоналізація вищої освіти є важливим компонентом стратегії багатьох країн, спрямованої на посилення міжнародної співпраці, підвищення конкурентоспроможності університетів та інтеграцію наукового потенціалу в глобальний освітній простір. Приклади країн ЄС свідчать про важливість наявності національних стратегічних документів, які визначають довгострокові цілі та напрямки розвитку інтернаціоналізації науки і освіти. Перед Польщею також стоїть задача розробки національної стратегії інтернаціоналізації, що базуватиметься на державній науковій політиці та відповідному законодавчому забезпеченні. Очікується, що така стратегія сприятиме інтеграції польських вишів у міжнародний академічний простір та розвитку науки. Ключовим індикатором інтернаціоналізації є кількість іноземних студентів у польських університетах, яка відображає здатність університетів інтегруватися у глобальні процеси. Вплив держави на залучення іноземців реалізується через політики фінансової підтримки, візової лібералізації та спрощення адміністративних процедур, розвиток міжнародних освітніх програм та популяризацію польської освіти за кордоном. Приватні університети демонструють вищі показники інтернаціоналізації завдяки орієнтації на іноземних студентів. Проте польська візова політика потребує покращень через зловживання легким доступом на навчання, коли справжньою метою є робота чи еміграція в інші країни Шенгенської угоди. У зв'язку з цим МЗС Польщі запровадило зміни у візовій системі, серед яких підвищення вимог до кандидатів та обмеження доступу до ринку праці. Аналітичний огляд польського досвіду свідчить про значну роль державної підтримки у досягненні цілей інтернаціоналізації, що є перспективним напрямком подальших досліджень у сфері освітньої політики.

Ключові слова: університет, інтернаціоналізація, кількість студентів, візова політика, Польща.

STATE IMPACT ON THE INTERNATIONALIZATION LEVEL OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: THE EXPERIENCE OF POLAND

CHERNIAKOVA Zhanna

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

OSTENDA Aleksander

Academy of Silesia

BARCHUK Yevheniia

Ivano-Frankivsk National Medical University

KAPLUNOVSKA Alla

Zaporizhia Polytechnic National University

The internationalization of higher education is an important component of the strategy of many countries aimed at strengthening international cooperation, increasing the competitiveness of universities, and integrating scientific potential into the global educational space. The examples of EU countries testify to the importance of having national strategic documents that define long-term goals and directions for the development of the internationalization of science and education. Poland also faces the task of developing a national internationalization strategy based on the state scientific policy and the corresponding legislative provision. It is expected that such a strategy will contribute to the integration of Polish universities into the international academic space and the development of science. A key indicator of internationalization is the number of foreign students in Polish universities, which reflects the ability of universities to integrate into global processes. The influence of the state on the attraction of foreigners is realized through the policies of financial support, visa liberalization and simplification of administrative

procedures, the development of international educational programs and the popularization of Polish education abroad. Private universities demonstrate higher rates of internationalization due to their focus on foreign students. However, Polish visa policy needs improvement due to the abuse of easy access to study, when the real goal is to work or emigrate to other Schengen countries. In this regard, the Ministry of Foreign Affairs of Poland introduced changes in the visa system, including increasing requirements for candidates and limiting access to the labor market. An analytical review of the Polish experience shows the significant role of state support in achieving the goals of internationalization, which is a promising direction for further research in the field of educational policy.

Keywords: university, internationalization, number of students, visa policy, Poland.

ЧЕРНЯКОВА, Ж., ОСТЕНДА, А., БАРЧУК, С., & КАПЛУНОВСЬКА, А. (2024). ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА РІВЕНЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ. *Development Service Industry Management*, (3), 184–192. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(27\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(27))

CHERNIAKOVA, Z., OSTENDA, A., BARCZUK, Y., & KAPLUNOVSKA, A. (2024). STATE IMPACT ON THE INTERNATIONALIZATION LEVEL OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: THE EXPERIENCE OF POLAND. *Development Service Industry Management*, (3), 184–192. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(27\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(27))

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Дослідження факторів, які впливають на рівень інтернаціоналізації вищої освіти, є важливим елементом розвитку сучасних університетів, що прагнуть залишатися конкурентоспроможними на глобальному ринку освітніх послуг [25]. Інтернаціоналізація сприяє розширенню академічних і наукових зв'язків, збільшенню мобільності студентів та викладачів, а також створенню багатокультурного освітнього середовища, яке сприяє обміну ідеями і підвищенню якості освітніх програм [28, 33]. Поглиблене розуміння факторів, які впливають на цей процес, допомагає університетам краще адаптуватися до викликів глобалізації та залучати студентів із різних країн, підвищуючи тим самим свій академічний рівень та міжнародну репутацію. Зокрема, дослідження вказують на те, що стратегічне управління інтернаціоналізацією позитивно корелює з успішністю залучення іноземних студентів, розвитку міжнародних партнерств та інтеграції інноваційних навчальних методів.

Аналіз цих факторів також має практичну користь, оскільки дозволяє університетам розробляти ефективні стратегії підтримки іноземних студентів та сприяти їхній академічній і соціальній інтеграції. Розуміння перешкод, з якими стикаються студенти та викладачі з-за кордону, таких як мовний бар'єр, культурні відмінності або фінансові труднощі, допомагає формувати відповідну інфраструктуру підтримки й адаптаційні програми.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Визначення факторів, які впливають на рівень інтернаціоналізації університету, є предметом наукових досліджень. У сучасних дослідженнях акцентується увага на таких ключових чинниках, як стратегічна політика університету, фінансова підтримка, соціокультурне середовище, академічна мобільність студентів і викладачів.

Численні дослідження свідчать, що інтеграція стратегічної політики щодо інтернаціоналізації є основним фактором, який впливає на успішність інтернаціоналізаційних процесів в університеті [14]. Впровадження інтернаціоналізації у місію, цілі та стратегічний план університету посилює його конкурентоспроможність на міжнародному ринку освітніх послуг [18]. Політика інтернаціоналізації включає заходи щодо розвитку міжнародних академічних партнерств, обміну програмами та навчальними курсами, а також створення освітніх програм англійською мовою для залучення іноземних студентів [16].

Важливим елементом, який визначає масштаби інтернаціоналізації, є фінансове забезпечення. Фінансування інтернаціональних програм, таких як стипендії для іноземних студентів або підтримка участі викладачів у міжнародних конференціях, позитивно впливає на рівень інтернаціоналізації [10]. Відсутність належного фінансування, як зазначають дослідники, може бути бар'єром для успішної реалізації інтернаціональних проектів та програм [17].

Також одним із найвагоміших показників інтернаціоналізації є академічна мобільність. Програми обміну, такі як Erasmus+, сприяють взаємному культурному обміну, розширенню освітніх горизонтів і збагаченню університетської культури [12]. Водночас, за деякими дослідженнями, основні перешкоди для мобільності включають мовний бар'єр, культурні відмінності та адміністративні труднощі [19].

Складним і багатограним є вплив рівень інтернаціоналізації соціо-культурного середовища університету [4-6]. Доброзичливе і відкрите до іноземців середовище сприяє формуванню позитивного іміджу закладу на міжнародній арені, що підвищує його привабливість для іноземних студентів. Негативні соціальні фактори, як-от культурна неприйнятність або дискримінація, можуть знижувати рівень задоволеності іноземних студентів та перешкоджати їхній інтеграції.

Сучасні дослідження також акцентують увагу на значенні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в інтернаціоналізації [1, 2, 8, 9, 22, 34]. Використання ІКТ дозволяє університетам організувати

міжнародні курси, проводити лекції онлайн і забезпечувати дистанційне навчання, що сприяє доступності освіти для іноземних студентів без необхідності фізичної присутності на кампусі [10-11, 35]. Впровадження цифрових платформ для спілкування між викладачами та студентами різних країн сприяє поглибленню інтернаціоналізації через глобальну співпрацю [29].

Також важливим чинником для підвищення рівня інтернаціоналізації університетів є розвиток міжнародних партнерств. Залучення до міжнародних наукових проєктів, а також участь у спільних дослідницьких програмах розширюють можливості університетів для проведення високоякісних досліджень та обміну знаннями на міжнародному рівні [10]. Крім того, іноземні студенти сприяють розвитку економіки як приймаючого міста, так і приймаючої країни [24, 26].

Держава здійснює значний вплив на рівень інтернаціоналізації університетів через візову політику, яка може як сприяти, так і перешкоджати доступу іноземних студентів до національного ринку освітніх послуг. Ліберальна візова політика, що передбачає спрощені процедури отримання студентських віз, сприяє залученню іноземних абітурієнтів та підвищує привабливість університетів на міжнародному ринку [32]. Натомість суворі візові обмеження можуть стримувати інтернаціоналізацію, обмежуючи притік іноземних студентів і викладачів, а отже, знижуючи рівень міжнародної співпраці та академічного обміну.

Однак вплив державної візової політики на процеси інтернаціоналізації закладів вищої освіти залишається недостатньо дослідженим у науковій літературі. Відсутність систематичних досліджень на цю тему обмежує розуміння того, як саме візові правила можуть підтримувати чи перешкоджати інтеграції іноземних студентів у національну освітню систему.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даного дослідження є аналіз впливу державної візової політики на інтернаціоналізацію університетів, зокрема, на доступність ринку освітніх послуг Польщі для іноземців, та визначення ключових аспектів, які впливають на процеси інтеграції іноземців до освітнього простору країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Досвід багатьох країн, наприклад, Німеччини, Словаччини, Чехії, Австрії, демонструє важливість наявності стратегічних документів, які визначають довгострокові цілі інтернаціоналізації та окреслюють ключові напрями розвитку науки і вищої освіти. Відповідно, для Польщі також є необхідним створення комплексної стратегії, що сприятиме посиленню міжнародної співпраці, підвищенню конкурентоспроможності закладів вищої освіти та інтеграції наукового потенціалу країни [3] у глобальний науковий простір.

31 січня 2024 року відбулося перше засідання Групи експертів з питань Національної стратегії інтернаціоналізації Польщі, яка покликана стати ключовим дорадчим органом у процесі розробки цього стратегічного документу [23]. Інтернаціоналізація вищої освіти розглядається не як самоціль, а як інструмент для реалізації ширших наукових та освітніх завдань держави. Стратегія, що формується, має ґрунтуватися на державній науковій політиці та відповідному законодавчому забезпеченні, забезпечуючи узгодженість із національними пріоритетами [7].

Кількість іноземних студентів у закладах вищої освіти Польщі є одним із ключових елементів комплексного показника інтернаціоналізації. Цей показник відображає рівень залучення польських університетів до міжнародного академічного середовища та їх здатність інтегруватися у глобальні освітні й наукові процеси. Збільшення частки іноземних студентів сприяє не лише підвищенню престижу та конкурентоспроможності університетів, але й розширенню культурного обміну, академічної співпраці та взаємодії з різними країнами.

Ключову роль у формуванні умов, які сприяють або, навпаки, обмежують залучення іноземних студентів до закладів вищої освіти, відіграють міри, які приймає держава. В Польщі можна виділити декілька основних напрямків державної політики, які безпосередньо впливають на кількість іноземних студентів та загальний рівень інтернаціоналізації вищої освіти (таблиця 1).

Одним з напрямків державної політики щодо залучення (або навпаки – обмеження) іноземних студентів до польських університетів є візова політика. Ускладнення процедури отримання студентських віз [27, 30, 31] матиме негативний вплив на привабливість польських університетів для іноземних абітурієнтів. Зменшення кількості виданих віз призведе до скорочення потоку іноземних студентів, що може негативно позначитися на рівні інтернаціоналізації закладів вищої освіти [20]. Окрім цього, такі обмеження здатні вплинути на фінансову стабільність університетів, які розраховують на кошти від плати за навчання іноземців, а також звужити можливості міжнародної академічної співпраці та культурного обміну.

Починаючи з 2015 року Польща відчуває збільшення міграційного потоку [21]. Зростає кількість іноземців, які навчаються в польських університетах, причому в деяких з них студенти-іноземці становлять значну частку від загальної кількості студентів (таблиця 2).

Основні напрями державної політики, що впливають на залученість іноземних студентів до університетів Польщі

Політика фінансової підтримки та стипендії для іноземних студентів	Держава надає гранти та стипендії іноземцям, що стимулює їхній вибір на користь польських університетів. Завдяки програмам на кшталт NAWA (Національне агентство академічних обмінів) фінансується навчання іноземців та наукові стажування, що значно підвищує привабливість польської освіти на міжнародній арені.
Візова політика та спрощення адміністративних процедур	Лібералізація / ускладнення візового режиму для студентів з певних країн, а також оптимізація / ускладнення (бюрократизація) процесу подачі документів для отримання дозволу на проживання суттєво впливає на рішення абітурієнтів. Спрощення бюрократичних процедур знижує бар'єри для вступу і підвищує доступність освіти для іноземців, і навпаки.
Розвиток міжнародної співпраці в галузі освіти	Укладення міждержавних угод про взаємне визнання дипломів та академічних ступенів стимулює інтернаціональну мобільність студентів. Польські університети активно долучаються до міжнародних програм, таких як Erasmus+, що створює додаткові можливості для залучення студентів з Європейського Союзу та інших регіонів.
Програми популяризації польської освіти за кордоном	Державні органи підтримують рекламні кампанії, що просувають польські університети на міжнародних освітніх виставках та форумах. Ці заходи підвищують обізнаність про можливості навчання в Польщі та зміцнюють бренд польської вищої освіти
Підтримка англомовних програм навчання	Розширення кількості освітніх програм, що викладаються англійською мовою, є важливим чинником у залученні іноземних студентів. Держава може стимулювати розвиток таких програм шляхом субсидування університетів або заохочення міжнародних акредитацій.
Регулювання вартості навчання	Встановлення індикативних цін для іноземних студентів (як для публічних, так і неопублічних закладів вищої освіти), які є конкурентними/неконкурентними в порівнянні з іншими європейськими країнами.
Інтеграційна підтримка та соціальна адаптація іноземних студентів	Запровадження програм інтеграції, таких як курси польської мови та культурної адаптації, полегшує перебування студентів-іноземців в країні. Держава може підтримувати такі ініціативи через університети та громадські організації, що сприяє підвищенню задоволеності студентів та знижує ризик академічної та соціальної ізоляції

Джерело: розроблено А.Остендою.

Список 10 університетів з найбільшою кількістю іноземців у 2022 році

№	Університет	Форма власності	Кількість іноземців	% іноземців серед студентів
1.	Академія фінансів та бізнесу Вістула	приватна	5958	56,5%
2.	Економіко-гуманітарна академія в Варшаві	приватна	4544	41,2%
3.	Ягеллонський університет	державна	3488	10,3%
4.	Академія WSB	приватна	3171	29%
5.	Варшавський університет	державна	2518	6,9%
6.	Соціальна академія наук у Лодзі	приватна	2301	17,8%
7.	Академії прикладних наук ім. В. Поля в Любліні	приватна	2153	72%
8.	Університет ім. А. Міцкевича в Познані	державна	2082	7%
9.	Лодзький університет	державна	2034	8,8%
10.	Польсько-японська академія інформаційних технологій	приватна	1805	23,1%

Джерело: [15].

Аналіз таблиці 2 вказує на значні відмінності у кількості та відсотку іноземних студентів у польських університетах, як державних, так і приватних. Лідери за кількістю іноземних студентів – приватні навчальні заклади, зокрема Академія фінансів та бізнесу Вістула та Економіко-гуманітарна академія у Варшаві, які приймають відповідно 5958 і 4544 іноземців, що становить 56,5% та 41,2% від загальної кількості їхніх студентів. Це свідчить про значну популярність приватних установ серед іноземних студентів. Найвищий відсоток іноземців – у Академії прикладних наук ім. В. Поля в Любліні (72%), що є найбільшим відсотковим показником серед усіх наведених в таблиці навчальних закладів. Це свідчить про акцент на міжнародну аудиторію в даній установі. Державні університети з найвищою кількістю іноземців – Ягеллонський університет та Варшавський університет. Незважаючи на значну кількість іноземців (3488 та 2518), їхній відсоток серед загальної кількості студентів значно менший, становлячи 10,3% та 6,9% відповідно. Це говорить про те, що ці університети мають більшу загальну чисельність студентів, де іноземці складають меншу частку. Приватні навчальні заклади демонструють вищі відсотки іноземців, тоді як у державних університетах відсоток є нижчим, навіть якщо кількість іноземців є великою. Це може бути пов'язане з політикою набору, акредитаціями та спеціалізаціями, які приваблюють іноземних студентів до приватного сектора. Університети у великих містах, таких як Варшава, Краків та Познань, приваблюють велику кількість іноземців, що пов'язано з кращою інфраструктурою та можливостями для навчання та працевлаштування. Загалом, приватні університети в Польщі більшою мірою орієнтуються на іноземних студентів, тоді як у державних університетах іноземці складають меншу частку студентської аудиторії.

Міністерство закордонних справ (МЗС) Польщі вважає, що відбувається зловживання іноземцями надто легким вступом на навчання в Польщі, справжньою метою в'їзду яких є робота чи еміграція до інших країн Шенгенської угоди [21]. Саме про це, з точки зору МЗС Польщі, свідчать дані, представлені в таблиці 3.

Кількість студентів-іноземців на першому курсі та другому курсі в наступному році

Навчальний рік	Кількість студентів-іноземців на першому курсі	з них на другому курсі (в наступному навчальному році)
2018/2019	38.546	22.704 (59%)
2019/2020	38.525	24.091 (63%)
2020/2021	40.329	24.094 (60%)
2021/2022	46.683	26.127 (56%)
2022/2023	59.439	31.517 (53%)
2023/2024	50.599	н.д.

Джерело: цит. за [21].

Аналіз таблиці 3 демонструє динаміку зарахування та переходу студентів-іноземців з першого на другий курс протягом кількох академічних років. З 2018/2019 до 2022/2023 року кількість іноземних студентів на першому курсі зростає від 38 546 до 59 439. Це значне зростання, яке свідчить про підвищений інтерес іноземних студентів до навчання в польських університетах. Однак після стрімкого зростання протягом кількох років кількість іноземних студентів на першому курсі у 2023/2024 році знизилася до 50 599. Відсоток студентів, які продовжують навчання на другому курсі, знизився з 59% у 2018/2019 році до 53% у 2022/2023 році. Але це не обов'язково означає, що студенти припиняють навчання після першого курсу внаслідок працевлаштування на роботу на повну ставку або в результаті виїзду до інших країн Шенгенської угоди. Частина студентів-іноземців в силу складностей в адаптації до особливостей проживання в чужій країні та/або труднощів у навчанні залишається на повторний курс. Тим самим такі студенти збільшують кількість студентів-іноземців, що навчаються на першому курсі польських університетів. Загальна тенденція зниження переходу на другий курс може вказувати на необхідність посилення підтримки іноземних студентів для підвищення їхнього рівня адаптації та утримання в університетах Польщі.

Правовий хаос у сфері міграційної та візової політики поглибився під час пандемії, коли наступні поправки до Закону про Covid запровадили неузгоджено із новими правилами пересування особи, прикордонного контролю та термінового заповнення іноземними працівниками дефіциту на польському ринку праці.

В травні 2024 року МЗС представило «Білу книгу», яка містить пропозиції щодо усунення недоліків у візовій системі Польщі, підвищення її прозорості та ефективності, а також зміцнення довіри до процесу видачі віз [21].

З точки зору МЗС Польщі, у багатьох третіх країнах поширена думка, що польська віза є легкодоступною та відносно дешевою – кінцева вартість її отримання в рази нижча за вартість інших шляхів міграції та легалізації перебування в країнах Шенгенської угоди [21].

Міністерство закордонних справ Польщі в 2024 році розпочало процес посилення польської візової системи. В рамках заходів заплановано виконання ряду дій, серед яких варто відзначити ті, що впливатимуть на кількість іноземних студентів в польських університетах та, відповідно, на рівень інтернаціоналізації польських вишів:

- ✓ запровадження централізованого процесу попереднього відбору іноземних кандидатів на навчання (німецька модель), який проводить одна установа, наприклад, Національне агентство з академічних обмінів, відповідальне за перевірку атестатів про закінчення середньої школи та підтвердження того, що дано кандидат знає мову навчання та відповідає іншим мінімальним критеріям для здобуття вищої освіти в Польщі;
- ✓ обмеження доступу іноземних студентів до польського ринку праці, а також збільшення мінімальної суми коштів, необхідних для іноземних студентів у процесі подання заявки на отримання візи та карти перебування, а також запровадження обов'язку мати заблокований для використання майбутнім студентом рахунок з мінімальною сумою необхідних коштів;
- ✓ запровадження обов'язкового попереднього відбору іноземних студентів усіма університетами за єдиними критеріями та за всіма напрямками підготовки;
- ✓ незастосування конкретним університетом мінімальних критеріїв набору має бути підставою для виключення його з переліку суб'єктів, затверджених для прийому іноземців з метою навчання, або для винесення рішення про заборону прийому іноземців;
- ✓ збільшення адміністративних витрат університету, пов'язаних із процедурою обов'язкового набору для іноземців, що має бути відображено у підвищенні плати за навчання [21].

Реалізація даних заходів призведе до посилення контролю над допуском іноземних студентів до польських університетів, що, своєю чергою, допоможе покращити якість відбору та рівень підготовки кандидатів на навчання. Центральний відбір сприятиме підвищенню прозорості та відповідності вимогам польської системи освіти, зменшуючи кількість непідготовлених студентів. Обмеження доступу до ринку праці [13] та збільшення фінансових вимог можуть знизити кількість студентів, що не мають достатніх ресурсів для покриття витрат на проживання, що також зменшить фінансовий тиск на соціальну інфраструктуру та створить умови для того, щоб у Польщі навчалися лише студенти, готові до академічного життя. Стандартизація процесу попереднього відбору та підвищення адміністративних витрат, пов'язаних із

прийомом іноземців, сприятимуть підвищенню репутації польських університетів на міжнародному рівні, зміцнюючи їхній імідж як навчальних закладів, що надають якісну освіту та забезпечують належний рівень підготовки.

Але те, що впровадження в серпні 2024 року посилених вимог для отримання кандидатами на навчання з третіх країн студентської візи відбулося всередині вступної кампанії, буде матиме негативні наслідки для польських університетів та призведе до зниження рівня їх інтернаціоналізації в порівнянні з університетами інших країн.

Загалом ці зміни можуть мати двоякий вплив на польську вищу освіту: з одного боку, обмежиться кількість нових іноземних студентів, але, з іншого боку, ті, що залишаться, матимуть кращі навчальні перспективи й внесуть більший внесок в інтернаціоналізацію вищої освіти Польщі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Результати проведеного дослідження показують, що державна візова політика Польщі має суттєвий вплив на процеси інтернаціоналізації закладів вищої освіти, а також на привабливість країни для іноземних студентів. Аналіз основних напрямів державної політики в сфері інтернаціоналізації вказує на важливість фінансової підтримки, оптимізації візового режиму, розвитку міжнародної співпраці та створення умов для соціальної інтеграції студентів-іноземців. Ключові чинники, які сприяють інтернаціоналізації, зокрема англومовні навчальні програми, популяризація польської освіти за кордоном та інтеграційні ініціативи для студентів, мають позитивний вплив на підвищення рівня інтернаціоналізації польських університетів і конкурентоспроможність на глобальному ринку освітніх послуг.

Важливою проблемою, яку ідентифікувало дослідження, є виявлення зловживань з боку окремих іноземців, що використовують навчальні програми в Польщі як спосіб отримання легального доступу до ЄС для подальшої роботи чи еміграції. Це ставить виклик перед державними структурами в питанні розробки збалансованої політики, що б сприяла залученню дійсно мотивованих до навчання іноземних студентів та запобігала можливим зловживанням.

Подальші дослідження в цьому напрямку доцільно зосередити на розробці рекомендацій щодо оптимізації візової політики для створення сприятливих умов для залучення кваліфікованих іноземних студентів. Варто також розглянути вплив нових законодавчих ініціатив на процеси інтернаціоналізації, включаючи аналіз економічних та культурних вигод для Польщі від інтеграції іноземців у вищу освіту та національний ринок праці. Доцільно також провести порівняльне дослідження на основі досвіду інших країн ЄС для вивчення найбільш ефективних інструментів і практик, що сприяють збільшенню кількості іноземних студентів та інтеграції наукового потенціалу іноземців в національну освітню систему. Подальший розвиток інформаційно-комунікаційних технологій також є перспективним напрямом, що сприятиме підвищенню привабливості та доступності польської освіти на міжнародному рівні.

Література

1. Алексеева, Г.М. (2014). Використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі професійної підготовки студентів педагогічних вузів. *The current issues of natural and mathematical education*, 184–191.
2. Алексеева, Г.М., Кравченко, Н. В., Антоненко, О. В, Горбатюк, Л. В. (2017). Використання ігрових технологій в процесі професійної підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти євроінтеграції. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Серія : Педагогіка*, 6 (119), 7-14. URL: https://drive.google.com/file/d/1DIAE3f3r_5pPs-m3L7sYALQ3n7saq-oW/view
3. Васильчук, Н. О. (2013). Демографічні чинники впливу на трудовий потенціал. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*, 18 (1/1), 51–53.
4. Гавриленко, Н. (2023). Концептуальні підходи щодо створення регіональної моделі інклюзивної освіти «Школа» – «Коледж» – «Виш». *Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат* : матеріали III Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 23-24 квітня 2023 р.), ТНПУ ім. В. Гнатюка, 63–66. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/29707>
5. Гавриленко, Н. В. (2022). Україна і інклюзивне цифрове суспільство: шлях до інтеграції. *Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 09 листопада 2022 р.), Видавництво СЧУ ім. В. Даля, 131–133. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/conf_09.11.2022.pdf.
6. Гура, В., Несторенко, Т., & Макаренко, Т. (2022). Дослідження категорії «освітня послуга»: міждисциплінарний підхід. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 2, 91–104. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2-91-104>
7. Мостова, А.Д., Вініченко, І.І. (2016). Стратегія як інструмент забезпечення економічного розвитку держави. *Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету*, 3, 91-96.

-
8. Мостова, А.Д., Тараненко, І.В., Щолокова, Г.В. (2023). Цифрова трансформація бізнесу і суспільства: роль цифрових навичок. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 4 (41), 51-57.
 9. Остенда, А., Кравченко, Н., Істоміна, Д., Алєксєєва, Г., Несторенко, Т., & Горбатюк, Л. (2022). Роль засобів ІКТ в організації процесу інформування учнів під час карантину. *Zeszyty Naukowe WST*, 15, 109–126. URL: <https://doi.org/10.54264/0037>
 10. Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3-4), 290–305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
 11. Azhazha, M.A., Gonda, V., & Nestorenko, T.P. (2015). Human capital: theoretical foundations and mechanisms of development. Problems of spatial development of socio-economic systems: economics, education, medicine: monograph. The Academy of Management and Administration in Opole, 63-69. URL: <http://surl.li/nqoex>
 12. Bhandari, R., & Blumenthal, P. (2011). *International Students and Global Mobility in Higher Education: National Trends and New Directions*. Palgrave Macmillan.
 13. Bochko, O.Y. (2010). Labour market development of Transcarpathian region under conditions of crisis situation. *Actual Problems of Economics*, (2), 180–185.
 14. Bochko, O., Bachynska, M., Hrynkevych, S., Ryndzak, O. (2023). Determinants Influencing the Socially-Vulnerable Population of Ukraine During the Russo-Ukrainian War. *Studia Regionalne i Lokalne*, (2), 23–34. <https://doi.org/10.7366/1509499529202>
 15. Cudzoziemcy na uczelniach w Polsce (2023). Raport 2022. *Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy*. URL: <https://radon.nauka.gov.pl/analizy/cudzoziemcy-na-uczelniach-w-polsce-2022>
 16. De Wit, H. (2011). Globalization and Internationalisation of Higher Education. RUSC. *Universities and Knowledge Society Journal*, [S.l.], 8 (2), 241–325. <http://dx.doi.org/10.7238/rusc.v8i2.1247>
 17. Hudzik, J. K. (2014). *Comprehensive Internationalization: Institutional Pathways to Success*. Routledge.
 18. Knight, J. (2004). Internationalization remodelled: Definition, approaches, and rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8 (1), 5–31. <https://doi.org/10.1177/1028315303260832>
 19. Marginson, S. (2024). The New Geo-politics of Higher Education 2: Between Nationalism and Globalism. *Centre for Global Higher Education Working Paper series, Working paper no. 108*, January 2024. URL: <https://www.researchcghe.org/wp-content/uploads/migrate/wp108.pdf>
 20. Matukin-Szumlińska, A. (2024). Nowe wytyczne MSZ w zakresie wiz studenckich. Prackwnia szkoleniowa, 09.09.2024. URL: <https://amspracownia.edu.pl/nowe-wytyczne-msz-w-zakresie-wiz-studenckich>
 21. Ministerstwo Spraw Zagranicznych (2024). W MSZ została zaprezentowana „Biała Księga” – zawierająca propozycje służące wyeliminowaniu nieprawidłowości w systemie wizowym RP. 14.05.2024. URL: <https://griml.com/LyNjh>
 22. Mostova, A. (2024). Digital skills as strategic direction for digital transformation of business and society. *Socio-economic transformations and priorities for innovative development in the context of digitalisation and globalisation* : Scientific monograph. Baltija Publishing, 404–420. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-448-1-20>
 23. NAWA (н.д.). Krajowa strategia umiędzynarodowienia. URL: <https://nawa.gov.pl/strategia-umiedzynarodowienia> (доступ: 25.09.2024).
 24. Nestorenko, T. (2016). Economic Impact of International Students on a Host City: Case of the University of Economics in Bratislava. *3rd Teaching & Education Conference, the International Institute of Social and Economic Sciences*, June 28 – July 1, 2016, Barcelona. URL: <https://ideas.repec.org/p/sek/itepro/3906577.html>.
 25. Nestorenko, T.P., & Bordousov, O.V. (2015). The value of higher education for the individual. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 3 (3), 171–174. URL: <https://cutt.ly/SGYr6T9>
 26. Nestorenko, T., Dubrovina, N., Peliova, J. (2016). Local Economic Impact of Domestic and International Students: Case of University of Economics in Bratislava. In: *European Financial Systems 2016. Proceedings of the 13th International Scientific Conference*, 496–501. URL: http://is.muni.cz/do/econ/sborniky/2016/EFS2016-Proceedings_final_September_19_final.pdf.
 27. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty. *Dziennik Ustaw – rok 2024*, poz. 750. URL: <https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2024.138.0000750,metryka,ustawa-o-systemie-oswiaty.html>
 28. Ostenda, A., Irkhina, Y., Nestorenko, T., Kharchenko, T. (2023). Role of internationalization in the national university rankings: a case study of Poland and Ukraine. In: *Contemporary Technologies and Society: Innovations, Artificial Intelligence, and Challenges*. The University of Technology in Katowice Press, 256–263. URL: <http://surl.li/plneg>
 29. Shchetynina, O., Gorbatyuk, L., Aliksieieva, H., Kravchenko, N. (2019). Project Management Systems as Means of Development Students Time Management Skills. *ICTERI 2019: 15th International Conference on ICT in Education, Research, and Industrial Applications, June 12-15, Kherson, Ukraine. CEUR Workshop Proceedings, 1*, 370–384. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2387/20190370.pdf>
 30. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. – O cudzoziemcach. Dz. U. 2013 poz. 1650. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20130001650/U/D20131650Lj.pdf>.
-

-
31. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw. Dz. U. 2023 poz. 2005. URL: <https://shorter.me/hyDhW>
32. Vasilchuk, N., & Kuzmenko, E. (2015). Market infrastructure as an integral element of infrastructure system. *Scientific peer-reviewed journal «European Reforms Bulletin»*, 3, 25–28.
33. Yang, R. (2014). China's strategy for the internationalisation of education. *Frontiers of Education in China*, 9 (2), 151–162. <https://doi.org/10.1007/BF03397011>
34. Yuzyk, O., Pelekh, Y., Voitovych, I., Pavlova, N., Briukhovetska, I., Sirenko, P., & Yuzyk, M. (2024). Peculiarities of Professional Training of Informatics and Mathematics Teachers at Universities in Poland and Ukraine. In: Štarchoň, P., Fedushko, S., Gubíniová, K. (eds) *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, 213. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-62213-7_1
35. Yuzyk, O., Yuzyk, M., Bilanych, L., Honcharuk, V., Bilanych, H., & Fabian, M. (2022). Distance Learning in Higher Education Institutions in Conditions of Quarantine and Military Conflicts. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (4), 741–749. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.4.87>

References

1. Aliksieieva, H. M. (2014). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v protsesi profesiinoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh vuziv [Victorious information-communal technologies in the process of professional training of students of pedagogical universities]. *The current issues of natural and mathematical education*, 184–191 [in Ukrainian].
2. Aliksieieva, H. M., Kravchenko, N. V., Antonenko, O. V., & Horbatiuk, L. V. (2017). Vykorystannia i hrovnykh tekhnolohii v protsesi profesiinoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh zakladiv vyschoi osvity yevrointehratsii [The use of game technologies in the process of professional training of students of pedagogical institutions of higher education of European integration]. *Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky, Series: Pedagogy*, 6 (119), 7–14. URL: https://drive.google.com/file/d/1DIAE3f3r_5pPs-m3L7sYALQ3n7saq-oW/view [in Ukrainian].
3. Vasylychuk, N. O. (2013). Demografichni chynnyky vplyvu na trudovyi potentsial [Demographic factors affecting labor potential]. *Bulletin of Odessa National University. Economy*, 18 (1/1), 51–53 [in Ukrainian].
4. Havrylenko, N. (2023). Conceptual approaches to the creation of a regional model of inclusive education "School" – "College" – "University". *Inklyuzivna osvita: ideia, stratehiia, rezultat : materialy III Vseukrainskoi mizhdystsiplinarnoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. TNPU im. V. Hnatiuka*, 63–66. <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/29707> [in Ukrainian].
5. Havrylenko, N. V. (2022). Ukraine and an inclusive digital society: the path to integration. *Vzaiemodiia norm mizhnarodnoho i natsionalnoho prava kriz pryzmu protsesiv hlobalizatsii ta intehratsii : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Vydavnytstvo SNU im. V. Dalia*, 131–133. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/conf_09.11.2022.pdf [in Ukrainian].
6. Gura, V., Nestorenko, T., & Makarenko, T. (2022). Doslidzhennia katehorii «osvitnia posluha»: mizhdystsiplinarnyi pidkhid [The «Educational Service» Category Study: Interdisciplinary Approach]. *Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, 2, 91–104. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2-91-104> [in Ukrainian].
7. Mostova, A. D., Vinichenko, I. I. (2016). Stratehiia yak instrument zabezpechennia ekonomichnoho rozvytku derzhavy [Strategy as a tool for ensuring the economic development of the state]. *Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian University*, 3, 91–96 [in Ukrainian].
8. Mostova, A. D., Taranenko, I. V., Shchokolova, H. V. (2023) Tsyfrova transformatsiia biznesu i suspilstva: rol tsyfrovnykh navychok [Digital transformation of business and society: the role of digital skills]. *Eastern Europe: Economy, Business and Management*, 4 (41), 51–57 [in Ukrainian].
9. Ostenda A., Kravchenko N., Istomina D., Aliksieieva G., Nestorenko T., & Horbatiuk L. (2022). Rol zasobiv IKT v orhanizatsii protsesu informuvannia uchniv pid chas karantynu [The role of ICT tools in organizing the process of informing students during quarantine]. *Zeszyty Naukowe WST*, 15, 109–126. URL: <https://doi.org/10.54264/0037> [in Ukrainian].
10. Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3–4), 290–305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
11. Azhazha, M. A., Gonda, V., & Nestorenko, T. P. (2015). Human capital: theoretical foundations and mechanisms of development. Problems of spatial development of socio-economic systems: economics, education, medicine: monograph. The Academy of Management and Administration in Opole, 63–69. URL: <http://surl.li/nqoex>
12. Bhandari, R., & Blumenthal, P. (2011). *International Students and Global Mobility in Higher Education: National Trends and New Directions*. Palgrave Macmillan.
13. Bochko, O. Y. (2010). Labour market development of Transcarpathian region under conditions of crisis situation. *Actual Problems of Economics*, (2), 180–185.
14. Bochko, O., Bachynska, M., Hrynkevych, S., Ryndzak, O. (2023). Determinants Influencing the Socially-Vulnerable Population of Ukraine During the Russo-Ukrainian War. *Studia Regionalne i Lokalne*, (2), 23–34. <https://doi.org/10.7366/1509499529202>
15. Cudzoziemcy na uczelniach w Polsce (2023). Raport 2022. *Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy*. URL: <https://radon.nauka.gov.pl/analizy/cudzoziemcy-na-uczelniach-w-polsce-2022>
16. De Wit, H. (2011). Globalization and Internationalisation of Higher Education. *RUSC. Universities and Knowledge Society Journal, [S.I.]*, 8 (2), 241–325. <http://dx.doi.org/10.7238/rusc.v8i2.1247>
17. Hudzik, J. K. (2014). *Comprehensive Internationalization: Institutional Pathways to Success*. Routledge.
18. Knight, J. (2004). Internationalization remodelled: Definition, approaches, and rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8 (1), 5–31. <https://doi.org/10.1177/1028315303260832>
19. Marginson, S. (2024). The New Geo-politics of Higher Education 2: Between Nationalism and Globalism. *Centre for Global Higher Education Working Paper series*, Working paper no. 108, January 2024. URL: <https://www.researchcghe.org/wp-content/uploads/migrate/wp108.pdf>
20. Matukin-Szumlińska, A. (2024). Nowe wytyczne MSZ w zakresie wiz studenckich. Prackwnia szkoleniowa, 09.09.2024. URL: <https://amspracownia-edu.pl/nowe-wytyczne-msz-w-zakresie-wiz-studenckich>
21. Ministerstwo Spraw Zagranicznych (2024). W MSZ została zaprezentowana „Biała Księga” – zawierająca propozycje służące wyeliminowaniu nieprawidłowości w systemie wizowym RP. 14.05.2024. URL: <https://grimpl.com/LyNjh>
22. Mostova, A. (2024). Digital skills as strategic direction for digital transformation of business and society. *Socio-economic transformations and priorities for innovative development in the context of digitalisation and globalisation*: Scientific monograph. Baltija Publishing, 404–420. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-448-1-20>
23. NAWA (н.д.). Krajowa strategia umiędzynarodowienia. URL: <https://nawa.gov.pl/strategia-umiedzynarodowienia> (доступ: 25.09.2024).

-
24. Nestorenko, T. (2016). Economic Impact of International Students on a Host City: Case of the University of Economics in Bratislava. *3rd Teaching & Education Conference, the International Institute of Social and Economic Sciences*, June 28 – July 1, 2016, Barcelona. URL: <https://ideas.repec.org/p/sek/itepro/3906577.html>.
25. Nestorenko, T.P., & Bordousov, O.V. (2015). The value of higher education for the individual. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 3 (3), 171–174. URL: <https://cutt.ly/SGYr6T9>
26. Nestorenko, T., Dubrovina, N., Peliova, J. (2016). Local Economic Impact of Domestic and International Students: Case of University of Economics in Bratislava. In: *European Financial Systems 2016. Proceedings of the 13th International Scientific Conference*, 496–501. URL: http://is.muni.cz/do/econ/sborniky/2016/EFS2016-Proceedings_final_September_19_final.pdf.
27. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty. *Dziennik Ustaw - rok 2024*, poz. 750. URL: <https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2024.138.0000750.metryka.ustawa-o-systemie-oswiaty.html>
28. Ostenda, A., Irkhina, Y., Nestorenko, T., Kharchenko, T. (2023). Role of internationalization in the national university rankings: a case study of Poland and Ukraine. In: *Contemporary Technologies and Society: Innovations, Artificial Intelligence, and Challenges*. The University of Technology in Katowice Press, 256–263. URL: <http://surl.li/plneg>
29. Shchetynina, O., Gorbatyuk, L., Aliksieieva, H., Kravchenko, N. (2019). Project Management Systems as Means of Development Students Time Management Skills. *ICTERI 2019: 15th International Conference on ICT in Education, Research, and Industrial Applications, June 12-15, Kherson, Ukraine. CEUR Workshop Proceedings, 1*, 370-384. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2387/20190370.pdf>
30. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. – O cudzoziemcach. *Dz. U.* 2013 poz. 1650. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20130001650/U/D20131650Lj.pdf>.
31. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw. *Dz. U.* 2023 poz. 2005. URL: <https://shorter.me/hyDhW>
32. Vasilchuk, N., & Kuzmenko, E. (2015). Market infrastructure as an integral element of infrastructure system. *Scientific peer-reviewed journal «European Reforms Bulletin»*, 3, 25-28.
33. Yang, R. (2014). China's strategy for the internationalisation of education. *Frontiers of Education in China*, 9 (2), 151–162. <https://doi.org/10.1007/BF03397011>
34. Yuzyk, O., Pelekh, Y., Voitovych, I., Pavlova, N., Briukhovetska, I., Sirenko, P., & Yuzyk, M. (2024). Peculiarities of Professional Training of Informatics and Mathematics Teachers at Universities in Poland and Ukraine. In: Štarchoň, P., Fedushko, S., Gubíniová, K. (eds) *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, 213. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-62213-7_1
35. Yuzyk, O., Yuzyk, M., Bilanych, L., Honcharuk, V., Bilanych, H., & Fabian, M. (2022). Distance Learning in Higher Education Institutions in Conditions of Quarantine and Military Conflicts. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (4), 741–749. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.4.87>